

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Parashat Ekev – Du 25 au 29 juillet 2021

Souguia n° 33

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Birkat Hagomel

Quel degré de dangerosité

Cette semaine, nous étudierons la Souguia de Birkat Hagomel. Nous nous concentrerons sur la Mah'loket des Richonim Sefardim et Ashkenazim pour le degré de dangerosité nécessaire pour faire la Braha lors des déplacements.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֵא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֶׁל בְּדַבֵּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִי חֲבֵרֵי, שְׁלֵא אִמְר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מָתָר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מָתָר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבֵּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְחֲבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדֻרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרַנּוֹת. שְׁאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֲמַל וְהֵם עֲמַלִּים. אֲנִי עֲמַל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֲמַלִּים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רָץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דָמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de

Tanya bat Delphine Rina et
Tinok ben Ortal Mona Yossefa

1. La source de Birkat Hagomel

* Etudier ce Mizmor Tehilim (les endroits indiqués) et tenter d'y retrouver les quatre types de personnes qui ont l'obligation du Gomel

תהלים קז

יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים {כג}
המה ראו מעשי יהוה ונפלאותיו במצולה {כד}
ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו {כה}
יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג {כו}
וחוּגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע {כז}
ויצעקו אל יהוה בצר להם וממצוקותיהם יוציאם {כח}
יקם סערה לדממה ויחשו גליהם {כט}
וישמחו כי ישתקו וינחם אל מחוז הפצם {ל}
יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם {לא}
וירממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו {לב}
ישם נהרות למדבר ומצאי מים לצמאון {לג}
ארץ פרי למלחה מרעת ישבי בה {לד}
ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים {לה}
ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב {לו}
ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה {לז}
ויברכם וירבו מאד ובהמתם לא ימעיט {לח}
וימעטו וישחו מעצר רעה ויגון {לט}
שפה בוז על נדיבים ויתעם בתהו לא דרך {מ}
וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות {מא}
יראו ישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה {מב}
מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי יהוה {מג}

הדו ליהוה כי טוב פי לעולם חסדו {א}
יאמרו גאולי יהוה אשר גאלם מיד צר {ב}
וימארוצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומימין {ג}
תענו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו {ד}
רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף {ה}
ויצעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יצילים {ו}
וידריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב {ז}
יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם {ח}
כי השביע נפש שקקה ונפש רעבה מלא טוב {ט}
ישבי חשה וצלמות אסירי עני וברזל {י}
כי המרו אמרי אל ועצת עליון נאצו {יא}
ויכנע בעמל לבם כשלו ואין עזר {יב}
ויצעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם {יג}
יוציאם מחשה וצלמות ומוסרותיהם ינתק {יד}
יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם {טו}
כי שבר דלתות נחשת וברחי ברזל גדע {טז}
אזלים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו {יז}
כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות {יח}
ויצעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם {יט}
ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם {כ}
יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם {כא}
ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה {כב}

* Voir les explications de Rachi. Quelles Halah'ot y apparaissent ?

רש"י

י יושבי חשך וצלמות - אף האסורים בבית הסוהר
צריכים להודות כשיוצאין מבית אסוריהם
לב) וירוממוהו בקהל עם - צריך לאודו"י באפי בי
עשרה
במושב זקנים - ותרין מנייהו צורבא מרבנן

ב) יאמרו גאולי ה' - כשיפדם מיד צר
ד) תענו במדבר וגו' - והולכי מדברות אף הם צריכין
להודות שהרי פעמים שהם תועים ורעבים וצמאים
ז) וידריכם - וינהגם לפיכך יודו לה' חסדו

* Etudier cette Guemarra avec Tosfot. Pourriez-vous en déduire une explication sur l'intensité du danger concernant les personnes qui voyagent sur les terres ?

נר: הרואה פרק תשיעי ברכות

לריכין לטודוס. כשיוטאין מן
הסכנה: וירוממוסו בקהל עס.
בסוף פרשת המזמור י: ואספת.

אבלעה בלועי אמר רב יהודה אמר רב ^אארבעה צריכין להודות יורדי
הים הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים
ויצא יורדי הים מנלן דכתיב ^ביורדי הים באניות וגו' המה ראו מעשי

ה' ואומר ויעמד רוח סערה יעלו שמים ירדו תהומות ואומר יהונו ויגעו כשכור ואומר ויצעקו אל ה'
בצר להם וממזקותיהם יוציאם ואומר יקם סערה לדממה ואומר וישמחו כי ישתוקו ואומר יודו לה'
חסדו ונפלאותיו לבני אדם הולכי מדברות מנלן דכתיב תעו במדבר בשימון דרך עיר מושב לא
מצאו ויצעקו אל ה' וידריכם בדרך ישרה יודו לה' חסדו מי שחלה ונתרפא דכתיב אוילים מדרך פשעם
ומעונותיהם יתענו כל אוכל תתעב נפשם וגו' ויצעקו אל ה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם וגו' יודו
לה' חסדו מי שהיה חבוש בבית האסורים מנלן דכתיב יושבי חשך וצלמות וגו' כי המרו אמרי אל וגו'
ואומר ויכנע בעמל לבם וגו' ואומר ויצעקו אל ה' בצר להם ואומר יוציאם מחשך וצלמות וגו' ואומר
יודו לה' חסדו מאי מברך אמר רב יהודה בברוך גומל חסדים טובים ^אאבי אמר וצריך לאודוי
קמי עשרה דכתיב ^בוירוממוהו בקהל עם וגו' מר זוטרא אמר ותרין מינייהו רבנן שנאמר ^גובמושב
זקנים יהללוהו מתקיף לה רב אשי ואימא כולהו רבנן מי כתיב בקהל זקנים בקהל עם כתיב ואימא
יבי עשרה שאר עמא ותרי רבנן קשיא רב יהודה חלש ואתפת על לגביה רב חנא בגדתאה ורבנן
אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך ניהלן ולא יהבך לעפרא אמר להו פפרתון יתי מלאודוי והא אמר
אביי בעי אודוי באפי עשרה דהוו בי עשרה והא איהו לא קא מודה לא צריך דעני בתרייהו
אמן: אמר רב יהודה שלשה צריכין שימור ואלו הן חולה חתן וכלה במתניתא תנא חולה חיה

תוספות

ארבעה צריכין להודות יורדי
הים וב' וצמחלים
לא חשיב כיה הסדר אלא חשיב הולכי
המדבר ראשון דקרא נקט סדר
המסוכנין יותר מחלה ונמרח נקט
המזויין מחלה: **ואימא** בי

Les mots du jour à apprendre :

Remercier	להודות
Malade	חולה
Il a guerri	נתרפא

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de

*Tanya bat Delphine Rina et
Tinok ben Ortal Mona Yossefa*

2. La Mah'loket entre les Richonim Sefaradim et Ashkenazim

* Comment peut-on comprendre la distinction entre Tefilat Haderekh et Birkat Hagomel pour les Richonim Ashkenazim ?

רבינו יונה מסכת ברכות דף מג עמוד א

ארבעה צריכין להודות יורדי הים וכו'. נשאל מרבינו האי גאון ז"ל למה לא אמר אותם כסדר שכתובין במזמור והשיב שרצה למנות תחלה אותם שהם מסוכנים יותר שיורדי הים והולכי מדברות הם בסכנה יותר מהחולה שרוב החולים לרפואה וחבוש רוב הפעמים הוא חבוש בעבור ממון ואין סכנתו כל כך אבל במזמור הזכיר המצוים יותר תחלה

ומנהג הוא בצרפת שאינם מברכין ברכת הגומל כשהולכין מעיר לעיר מפני שאומרים שלא הצריכו להודות אלא להולכי מדברות שהוא סכנה מחיות רעות ומלסטים אבל להולכי דרכים לא ומה שאמר בירושלמי כל הדרכים בחזקת סכנה הם עומדים לא אמרו זה אלא לענין תפלת יוצא לדרך בלבד שבכל הדרכים יש לו לבקש על נפשו. זה דעת רבני צרפת ז"ל

רא"ש מסכת ברכות פרק ט סימן ג

[...] ונהגו באשכנז ובצרפת שאין מברכין ברכת הגומל כשהולכים מעיר לעיר דסבירא להו שלא הצריכו להודות אלא הולכי מדברות דשכיחי ביה חיות ולסטים והא דאמרין בירושלמי כל הדרכים בחזקת סכנה לא אמרו אלא לענין תפלת הדרך בלבד שבכל הדרכים צריך אדם לבקש על נפשו אבל ברכת הגומל במקום תודה נתקנה וכן כתב ה"ר יוסף ז"ל דוקא חולה שנפל למטהו אבל אם חש בראשו או במעיו א"צ לברך אבל בערוך משמע אפי' חש בראשו ובמעיו

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף נד עמוד ב

יורדי הים והולכי מדברות ומי שחלה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית אסורין ויצא. שאלו לרבינו האי גאון ז"ל מפני מה מנאן הברייתא כדרך שאינן כתובים בתהלים כי שם מזכיר הולכי מדברות וחבושים וחולים ויורדי הים. והשיב כי הפסוק מונה המסוכן יותר והתלמוד מונה הרגיל יותר. והאי חולה איירי אף על פי שאין בו סכנה ובלבד שנפל למשכב

אבל בערוך פירש אפילו חש בראשו או במעיו. ואסיקנא דצריך לאודוויי בי עשרה

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף נד עמוד ב

ארבעה צריכין להודות במעמד עשרה ושיהיו ב' מהם תלמידי חכמים או קרובים לכך ולברך בא"י הגומל לחייבים טובות ואלו הן הולכי מדברות ויורדי הים ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שיצא מבית האסורים אלא שאם אין שם תלמידי חכמים מברך במקום שיש בו עשרה ודיו הא כל שלא בעשרה אינו מברך

יש מי שאומר שאין הדברים הללו אמורים אלא בהולכי מדברות שתעו ויורדי הים שעמד עליהם נחשול שבים וחולה שיש בו סכנה שבאלו יש בהם נס והרי הן כעין היוצא מבית האסורים אבל אם לא אירע להם כן אין צריך לברך וכן הולכי דרכים שלא במדברות אין צריכין לברך ואף על פי שפשוטי המקראות מוכיחים כך אין אני מודה בכך אלא כל שעלה למטה וירד מברך כבר אמרו עליה למטה הרי הוא כמי שעלה לגרדום וכן כל הולכי דרכים במשמע בתלמוד המערב אמרו בפ' תפלת השחר כל הדרך בחזקת סכנה וכל החולי בחזקת סכנה והוא הדין לכל הליכת ים ולא עוד אלא שנראה לי שלא נאמרו אלו בפרט אלא שאע"פ שלא אירע להם סכנה צריכין להודות הואיל והדבר מצוי להסתכן אבל כל שאירע לו סכנה הן סכנת נפשות וניצל ממנה בכל דבר צריך להודות ויש בזה חולקים מתורת חובה הא מתורת רשות ודאי מברך

Les mots du jour à apprendre :

Emprisonné	קְבוּשׁ
D'où sait-on ?	מִזֵּן
Devant	קִדְמִי

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de

*Tanya bat Delphine Rina et
Tinok ben Ortal Mona Yossefa*

* Comment comprenez-vous l'avis du Rambam ? (pourquoi a-t-il changé les mots de la Guemarra)

רמב"ם הלכות ברכות פרק י הלכה ח

ארבעה צריכין להודות, חולה שנתרפא, וחבוש שיצא מבית האסורים, ויורדי הים כשעלו, והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וצריכין להודות בפני עשרה ושנים מהם חכמים שנאמר וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו, וכיצד מודה וכיצד מברך, עומד ביניהן ומברך, ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב, וכל השומעין אומרים שגמלך טוב הוא יגמלך סלה

* comment comprendre la Sevara des Sefaradim à travers le Ramban ?

תורת האדם (רמב"ן) שער הסוף - ענין הרפואה

ולענין ברכת החולים לאו דוקא בחולי שיש בה סכנה, ולא במכה של חלל דוקא, אלא כל שעלה למטה וירד צריך להודות, מפני שדומה כמו שהעלוהו לגרדום לידון וצריך פרקליטין גדולים להנצל, ורחמיו של הקדוש ברוך הוא נעשו לו פרקליטין. וכן בענין הדרך שכל הולכי דרכים צריכין להודות. ואף על גב דרב יהודה הולכי מדברות

אמר, לישנא דקרא נקט וכל דרך במשמע. וגרסינן בירושלמי גבי תפלת הדרך (ברכות פ"ד ה"ד) ר' שמעון בר אבא בשם ר' חנינא אומר כל הדרך בחזקת סכנה, ר' ינאי כד הוה אזיל לאכסניא הוה מפקיד גו ביתיה, ר' מנא כד הוה אזיל מסחי במרחץ שהיא נסוקת הוה פקיד גו ביתיה, ר' חנינא בריה דרבי אבהו ר' שמעון ברבי אבהו בשם ריב"ל כל החולים בחזקת סכנה. והלכך בכולן צריך להודות

טור אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן ר"ט

ונוהגין באשכנז וצרפת שאין מברכין כשהולכים מעיר לעיר שלא חייבו אלא בהולכי מדברות דשכיחי בה חיות רעות ולסטים והא דאיתא בירושלמי כל הדרכים בחזקת סכנה לא אמרו אלא לענין תפלת הדרך שבכל הדרכים צריך אדם לבקש על עצמו אבל ברכת הגומל במקום תודה איתקן

וכן לענין חולה כתב הר"ר יוסף דוקא חולה שנפל למטה אבל חש בראשו או במעיו א"צ לברך וכן כתב הראב"ד דוקא במכה של חלל שיש בו סכנה אבל הרמב"ם ז"ל (יב) כתב דבכל דרך ובכל חולי צריך להודות יג) דגרסינן בירושלמי כל הדרכים בחזקת סכנה הם (וכל החולים בחזקת סכנה הם) וכ"כ בערוך דאפילו חש בעיניו או בראשו צריך לברך וכן נוהגין בספרד

Les mots du jour à apprendre :

Deux	תָּרִין
Parmi eux	מִנֵּיהוּ
Il émet une contradiction	מִתְקִיף

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de

*Tanya bat Delphine Rina et
Tinok ben Ortal Mona Yossefa*

3. Psak Halah'a

בית יוסף אורח חיים סימן ר"ט

ז – ח. ונוהגין באשכנז וצרפת שאין מברכין וכו' עד אבל חש בראשו או במעיו אין צריך לברך. הכל דברי הרא"ש בפרק הרואה (סי' ג) והתוספות ג"כ כתבו שם (ד"ה ואימא) דברי הר"ר יוסף

ומ"ש בשם הרמב"ם דבכל דרך ובכל חולי צריך להודות. אינו מבואר בדבריו אלא דממה ששינה הולכי מדברות האמור בגמרא וכתב במקומה בפרק י' (ה"ח) הולכי דרכים משמע דבכל הולך דרך קאמר. ומינה למד רבינו דחולה ונתרפא בכל חולי קאמר ואפשר דהרמב"ן גרסינן בנו"ן שכ"כ בספר תורת האדם (שער המיחוש ענין הרפואה) דלאו דוקא בחולי שיש בו סכנה ולא במכה של חלל דוקא אלא כל שעלה למטה וירד צריך להודות

שדומה כמי שהעלוהו לגרדום לידון (שבת לב.) וכן בדרך כל הולכי דרכים צריכים להודות וכ"כ הרשב"א בתשובה (ח"א סי' פ"ב) וסיים בה ואין הפרש בין שיש לו מיחוש קבוע לבוא מזמן לזמן ובין שאינו קבוע ואדרבה כל שהוא קבוע הוא יותר חזק ואף על פי שנעשה לו נס פעמים רבות וניצל ממנו מן השמים רחמוהו ולא כל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא (מגילה ז:) עכ"ל

ומ"ש רבינו דגרסינן בירושלמי (ברכות פ"ד ה"ד) כל הדרכים בחזקת סכנה הם. איני יודע מה מלמדנו שכבר כתבו למעלה וכתב שבני צרפת מפרשים דהיינו לענין תפלת הדרך דוקא ומצאתי ספר שכתוב בו דגרסינן בירושלמי כל החלאים בחזקת סכנה הם ויישר מאד בעיני דהשתא מייתי ראייה מהירושלמי דבכל חולי צריך להודות כדמשמע מדברי הרמב"ם דהא כל החלאים בחזקת סכנה ליכא לפרושי אלא לענין ברכת הגומל ואפשר שרצה ללמוד מכאן דהוא הדין לכל הדרכים בחזקת סכנה הם לענין ברכת הגומל קאמר דכיון דתרווייהו בחד לישנא מייתנו כי היכי דמפרשינן כל החלאים בחזקת סכנה נפרש כל הדרכים בחזקת סכנה: כתב ה"ר דוד אבודרהם (עמ' שמ) עתה נהגו העולם לברך ברכת הגומל אפילו כשהולכים מעיר לעיר וכ"כ הרמב"ן (בתורת האדם שם ובחדושי נד:) וכתב בה"ג (ברכות פ"ד) שכשיש לו לילך פרסה או יותר אומר תפילת הדרך אבל פחות מפרסה אינו אומרה שמע מינה דסבירא ליה דשיעור דרך פרסה הוא עכ"ל וז"ל ארחות חיים (הל' שני וחמישי אות כ"ד) יש אומרים שאינו מברך הגומל אלא אם הלך פרסה או יותר והרמב"ן (שם) כתב שכל דרך בחזקת סכנה ואפילו בפחות מפרסה מודה ע"כ ולא כן המנהג עד כאן לשון ארחות חיים. ולענין הלכה נראה דבפחות מפרסה אינו מברך הגומל כדברי בה"ג לענין תפילת הדרך

ט כתב ה"ר דוד אבודרהם (שם) בשם ה"ר גרשום ב"ר שלמה שהנעשה לו נס אינו מברך הגומל וזה לשון ארחות חיים (שם) ההולך תחת קיר נטוי ועל הגשר שמזכירין לו עונותיו יברך הגומל אחר שעבר י"ל כיון דדבר קצר הוא לעבור מהרה אינו נחשב לסכנה כל כך עכ"ל. וכתב עוד יש אומרים שארבעה בלבד צריכין להודות אבל אחרים שבירכו היא ברכה לבטלה וכן פסק ה"ר שם טוב פלכו בשם התוספות דאלו הארבעה דוקא והוא הדין בכל מקום שמזכיר התלמוד מספר עכ"ל: אבל הריב"ש כתב בתשובה (סי' שלז) שאלת הא דאמרינן בפרק הרואה ארבעה צריכים להודות מי נימא הני דוקא וא"כ אפילו נפל עליו כותל או ניצל מדריסת שור ונגיחותיו וכיוצא בנסים כאלו אינו חייב לברך או נימא דכל שכן הוא: תשובה נראה שצריך לברך שהרי הולכי מדברות שצריכים להודות זהו מפני סכנת אריה וגנבים המצויים בדרכים וא"כ כשעמד עליו אריה לטרפו אפילו בעיר אם גנבים באו לו אם שודדי לילה וניצל מהם וכיוצא בנסים אלו כל שכן שצריך להודות ולא הוזכרו הארבעה בכתוב אלא מפני שהם מצויים תמיד בדרך מנהגו של עולם ברוב האנשים וכל שכן הנעשה לו נס וניצול ממיתה עצמה שהרי קבעו עליו ברכה אחרת לברך כשיעבור עוד במקום ההוא ברוך שעשה לי נס במקום הזה וכל שכן שמיד שניצל צריך הוא להודות כדרך הארבעה שצריכים להודות ולא שיפטר מברכת ההודאה בברכת שעשה לי נס שחייבוהו לברך כשישוב לעבור במקום ההוא ואולי לא יעבור שם לעולם ולא יברך אותה ברכה אלא ודאי נראה שברכת ההודאה מברך אותה מכל מקום עכ"ל

שולחן ערוך אורח חיים סימן ריט סעיף ז - ט

סעיף ז

באשכנז וצרפת אין מברכין כשהולכין מעיר לעיר, שלא חייבו אלא בהולכי מדברות דשכיחי ביה חיות רעות ולסטים; ובספרד נוהגים לברך, מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה; ומיהו בפחות מפרסה אינו מברך, ואם הוא מקום מוחזק בסכנה ביותר, אפילו בפחות מפרסה

סעיף ח

בכל חולי צריך לברך, אפילו אינו חולי של סכנה ולא מכה של חלל, אלא כל שעלה למטה וירד, מפני שדומה כמי שהעלוהו לגרדום (פי' מעלות שעושין דיינים לשבת כשדנין) לידון, ואין הפרש בין שיש לו מיחוש קבוע ובא מזמן לזמן, ובין שאינו קבוע. הגה: י"א דאינו מברך רק על חולי שיש בו סכנה, כגון מכה של חלל (טור בשם הראב"ד והר"ר יוסף וכן נוהגין באשכנז

הני ארבעה לאו דווקא, דה"ה למי שנעשה לו נס, כגון שנפל עליו כותל, או ניצול מדריסת שור ונגיחותיו, או שעמד עליו בעיר אריה לטורפו, או אם גנבים באו לו אם שודדי לילה וניצול מהם וכל כיוצא בזה, כולם צריכים לברך הגומל; וי"א שאין מברכין הגומל אלא הני ארבעה דוקא, וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות

Les mots du jour à apprendre :

C'est une contradiction	קִשְׁיָא
Il donne	יָהֵב
Nous	נִיהְלֵן

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de

*Tanya bat Delphine Rina et
Tinok ben Ortal Mona Yossefa*

מגן אברהם סימן ריט ס"ק י

(Optionnel)

וי"א שאין מברכין. ואם נעשה לו נס מברך רק בהגיע לאותו מקום ברוך שעשה לי נס כמ"ש ס"ס רי"ח ונ"ל דמי שהלך בדרך אפילו שלא במקום סכנה ובאו עליו לסטים להרגו וניצול מברך עס"ז, ועכשיו נהגו לברך כל מי שנעשה לו נס וכ"כ בלבוש

ט"ז אורח חיים סימן ריט ס"ק ד

ד) אפי' בפחות מפרסה. מזה למדתי בסי' ק"י דבכזה צ"ל תפלת הדרך והוא ק"ו דהא כתב הטור במילתא אחרית' דבתפל' הדרך צריך אדם לבקש רחמי' טפי מברכ' הגומל לפי שברכת הגומל היא במקום תודה

ה) מכה של חלל. וה"ה בחולה שמוטל במטה יותר מג' ימים כנ"ל דהא צריך לבקשת רחמים מאחרים כדאמר רבא עד ג' ימים טרוקו גלי כו'

ו) כולם צריכים לברך. לענין ברכה שעל הנס פסק בסי' רי"ח ס"ח דלא יברך נרא' הטעם דברכת הנס ניתקן תוספת על מה ששייך לברכת הגומל בדבר שהוא חוץ לטבע לגמרי והכל מודים שאצבע אלקים היא אבל הגומל הוא אף על פי שנעשה לו תשועה שאפשר דרך הטבע מ"מ הוא מחזיק טובה לו יתברך ולתלות בהשגחה

ז) וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות. אבל ראיתי נוהגין הרבה כסברא ראשון' שהיא דעת ריב"ש ומסתבר כן דכל סכנות נכללו בהולכי מדבר דנקט בגמרא

משנה ברורה סימן ריט ס"ק לא - לב

לא) אלא הני ארבעה - משום שמצויים ביותר תקנו עליהם ברכת הגומל משא"כ אינך שאינם שכיחים כלל אין לברך עליהם הגומל אלא בהני דנעשה להם נס יברך שעשה לי נס כשיגיע לאותו מקום. ומי שהלך בדרך אפילו שלא במקום סכנה ובאו עליו לסטים להרגו וניצול לכו"ע מברך ברכת הגומל

לב) בלא הזכרת שם ומלכות - והאחרונים כתבו דהמנהג כסברא ראשונה וכן מסתבר

ביאור הלכה סימן ריט סעיף א

יורדי הים - אי דוקא ים או ה"ה נהר שמהלכין בו באניות או בדוברות עצים כמו שדרך בנהרות הגדולים נראה לכאורה דתליא במנהג ספרד ואשכנז המבואר לקמן במחבר ס"ז דלמ"ד התם אפילו בסתם דרכים נמי מברכין כמו כן ה"ה הכא לא גרע נהר גדול מסתם דרכים אכן לפי מנהג אשכנז דבדרך אין מברכין אפשר ה"ה גם גבי נהר אין מברכין דלא שכיחא סכנתא כמו גבי ים גמור כנ"ל. ודע עוד דפשוט דלכו"ע בין בים ובין במדבר מברכין אפילו לא קרה לו שום סכנה כגון שעבר הים ולא היה שום רוח סערה וכה"ג או הלך במדבר ולא תעה בדרך ולא חסר לו מים וכה"ג אפ"ה תקינו רבנן לברך ואף על גב דבקרא כתיב תעו במדבר בישימון וכו' וכמו כן גבי

יורדי הים ויאמר ויעמד רוח סערה וגו' לאו דוקא שקרה לו אלא כיון שעלול לו לקרות מקרים כאלה צריך לאודווי שניצל מזה

* Optionnel : Etudier la Techouva du Or Letsion (Rav Ben Tsion Aba Chaoul zatsal) sur les voyages de ville à ville aujourd'hui. Ceux qui veulent approfondir peuvent aussi voir le Yabia Omer sur cette même question (שו"ת יביע אומר, או"ח ח"א, סימן יג)

שו"ת אור לציון חלק ב פרק יד - דיני ברכות אות מב

מב. שאלה. מי שנסע ברכב מעיר לעיר, האם צריך לברך ברכת הגומל

תשובה. אין הנוסע מעיר לעיר מברך ברכת הגומל אלא אם כן נסע בכביש שתנועת המכוניות בו דלה באופן שאין רכב זה רואה רכב אחר, כגון בכבישים נידחים, או שנסע בשעות הלילה המאוחרות. וצריך שמשך הנסיעה יהא לפחות שעה וחומש, והליכה וחזרה באותו יום מצטרפים לברכת הגומל, ואפילו נסע ביום וחזר בלילה, אבל אם חזר למחרת אין מצטרף. ואם יש בנסיעה אחת שעה וחומש, אם נוסע וחוזר באותו יום, מברך ברכת הגומל רק פעם אחת בסוף חזרתו, ואם נוסע ביום אחד וחוזר למחרת, מברך בכל יום ברכת הגומל. וכל זה בדרכים רגילות, אבל הנוסע בדרכים מסוכנות, כגון הנוסע לחברון או בכביש הבקעה וכדומה, שיש חשש סכנה לעובר שם, מברך בכל אופן, אפילו מצויים באותו כביש הרבה כלי רכב, ואפילו נסע פחות מפרסה

שו"ת אור לציון חלק ב - הערות פרק יד - דיני ברכות הערה מב

מב. בשו"ע בסימן רי"ט סעיף ז' כתב, באשכנז וצרפת אין מברכין (ברכת הגומל) כשהולכין מעיר לעיר, שלא חייבו אלא בהולכי מדבריות, דשכיחי ביה חיות רעות ולסטים, ובספרד נוהגים לברך, מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה, ומיהו בפחות מפרסה אינו מברך, ואם הוא מקום מוחזק בסכנה ביותר אפילו בפחות מפרסה. ע"כ. מפורש בדברי מרן שבני ספרד צריכים לברך ברכת הגומל כשנוסעים מעיר לעיר. אולם נראה שכיון שכל תקנת ברכת הגומל היא על סכנת חיות רעות וליסטים, כמבואר בשו"ע, א"כ כיום שיש כלי רכב רבים בכבישים בלא הפסק, אין חשש של ליסטים ולא של חיות רעות, ואי אפשר לומר שדרכים אלו בחזקת סכנה זו, ומשום סכנת תאונת דרכים אין לברך, שסכנה זו אינה בכלל תקנת חז"ל לברך ברכת הגומל, שהרי בודאי שאף הנוסע שעה וחומש בעיר וכגון בערים הגדולות בעולם אינו מברך, אעפ"י שיש בהם סכנת תאונת דרכים, ועל כרחך

שהתקנה היתה רק משום ליסטים וחיות רעות, ולכן רק באופן שיש חשש ליסטים וחיות רעות, וכגון שיש מרחק גדול בין רכב לרכב, באופן שאין רכב זה רואה רכב אחר, וליסטים וחיות רעות אינם חוששים לפגוע בהם, נחשבת הדרך בחזקת סכנה, ומברך ברכת הגומל לכשמגיע בשלום

ומכל מקום אין צריך שבכל משך הנסיעה לא יראה רכב אחר, ואף אם עובר דרך ישובים באמצע הדרך, אלא כל שבחלק מהנסיעה נסע לבד מברך ברכת הגומל, ואמנם בבאה"ל בסימן ק"י סעיף ז' ד"ה ואין, הסתפק בזה לענין תפילת הדרך, מ"מ נראה שהעיקר לדינא לדעת מרן שבכל גוונא מברך ברכת הגומל, וראה עוד בזה בקצות השלחן סימן ל"ז בבדי השלחן שם ס"ק ג', ואכמ"ל

וצריך שמשך הנסיעה יהא לפחות שעה וחומש, שהוא מהלך פרסה כשהולך ברגל, דכיון ששיעור פרסה אינו תלוי רק במרחק, אלא במשך הזמן שעובר בשיעור זה, בעיני זמן מהלך פרסה. ואעפ"י שבשדי חמד אסיפת דינים מערכת ברכות סימן ב' אות ט"ו הביא בשם הפתח הדביר ח"ג דף שי"ג ע"ב שבכל אופן אזלינן בתר שיעור מהלך פרסה, ואפילו נוסע במסילת הברזל, וכן הביא בכה"ח בסימן רי"ט אות מ"א, ולמדו כן מהגמ' פסחים צ"ד ע"א, שאם היה יכול לבוא בסוסים ופרדים ג"כ לא חשיב קרוב לענין קרבן פסח, וכן כתב במ"ב בסימן ק"י ס"ק ל' לענין תפילת הדרך, מ"מ נראה דאינה ראייה, דשאני התם שלא חייבוהו לבא בסוסים ופרדים, אבל כאן זיל בתר טעמא, שהוא משום חשש סכנה, וסכנה תלויה גם במרחק הנסיעה וגם בזמן הנסיעה, שאף באותו מרחק אם נוסע יותר לאט סכנתו מרובה יותר, ולכן בעיני ג"כ שיסע משך שעה וחומש, וכן הביא סברא זו לחלק בשו"ת רב פעלים ח"ב חיו"ד סימן מ' בשם הגאון חכמת שלמה לענין אבלות בבא ממקום רחוק, וחילק בין קרבן פסח ואבילות, וקלסיה לסברא זו, ע"ש, ולכן למעשה אין לברך אא"כ נסע שיעור פרסה ונסע במשך שעה וחומש. ורק אם נסע בדרך מסוכנת, כגון הנוסע כיום לחברון או בכביש הבקעה, שיש חשש לתוקפים ערבים, מברך אף בנוסע פחות מפרסה, וכמו שהובא לעיל מדברי השו"ע

ונראה שההליכה והחזרה מצטרפים לענין זה, כיון שעכ"פ נסע בדרך שיעור פרסה. וכבר נתבאר לעיל בפרק ז' תשובה כ"ח לענין תפילת הדרך שלילה ויום מצטרפים לענין תפילת הדרך, והוא הדין לברכת הגומל, אבל יום המחרת לא מצטרף, ע"ש. ואף אם נוסע ביום וחוזר בלילה כשאין מכוניות מצטרף לשיעור שעה וחומש. והנוסע כמה פעמים ביום מברך פעם אחת בכל יום. והנוסע יומיים זה אחר זה ויש בכל נסיעה שעה וחומש, מברך בכל יום. ואפילו שביום הראשון עדיין לא הגיע למקומו, מ"מ כיון שנסע לאותו מקום על דעת להתעכב שם מעט, מברך ברכת הגומל, וכמו שכתבו האחרונים, וראה בזה בכה"ח שם אות ה', ע"ש

Les mots du jour à apprendre :

Terre	עֲפָרָא
Moi	אֲנִי
Après eux	בְּתַרְיהוּ

Bon Limoud sur Matmidim !